

هویت دینی جوانان

مؤلف

پژوهشگرده باقر العلوم علیه السلام

با همکاری

مؤسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو



شرکت چاپ و نشر بین الملل

عنوان و نام پدیدآور	هویت دینی جوانان / پژوهشکده علمی کاربردی باقرالعلوم علیه السلام ، با همکاری موسسه تحقیقات اجتماعی کند و کاو .
مشخات نشر	تهران : سازمان تبلیغات اسلامی ، شرکت چاپ و نشر بین الملل ، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۳۲۵ ص .
شابک	978-964-304-445-9
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	جوانان و اسلام - مقاله ها و خطابه ها
شناسه افزوده	موسسه تحقیقات اجتماعی کند و کاو
شناسه افزوده	سازمان تبلیغات اسلامی ، شرکت چاپ و نشر بین الملل .
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ هـ - ۱۶۵ / ۲۳۰ BP
رده بندی دیویی	۲۹۷ / ۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی	۲۱۲۰۴۰۴

شرکت چاپ و نشر بین الملل



نام کتاب: هویت دینی جوانان
مولف: پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام ، با همکاری
موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو
بها همکاری : پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام
نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۰
لیتوگرافی: الزان
چاپ و صحافی: نرگس
شمارگان : ۳۰۰۰ نسخه
قیمت : ۵۹۰۰۰ ریال
صفحه‌آرا: نادر شالیان
طرح جلد: پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام
مسئول تولید : شریف شایسته
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۴-۴۴۵-۹

دفتر مرکزی:
تهران : میدان استقلال
سدهی جنوبی - پلاک ۲ - طبقه
سوم
تلفن: ۳۳۹۳۳۹۵۹ - ۲۱
شماره: ۳۳۱۸۶۰۲

فروشگاه مرکزی:
میدان فلسطین - ضلع شمال
شرق ، پلاک ۵
تلفن: ۸۸۹۳۱۹۸۰ - ۲۱
شماره: ۸۸۹۰۳۸۳۳

E-mail:
intlpub@intlpub.ir
www.intlpub.ir

همه حقوق محفوظ است. هر گونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی، اقتباس در گزیده در مستندنویسی و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.



فهرست مطالب



سخن پژوهشکده.....	۱۳
دیباچه.....	۱۵
ضرورت شناخت ریشه‌های نابسامانی فرهنگی.....	۱۷
چکیده.....	۱۷
مقدمه.....	۱۸
نابسامانی اقتصادی.....	۱۸
آشفته‌گی اجتماعی.....	۱۹
آشفته‌گی فرهنگی.....	۱۹
کارکردهای بسامان دین.....	۲۲
برخی عوامل بیرونی دین‌گریزی.....	۲۴
۱) اکراه و اجبار در دین.....	۲۴

- ۲) تباین برداشت دینی با ضروریات بشری ۲۴
- الف) حقیقت جویی فطری ۲۶
- ب) زیبایی دوستی ۲۶
- ج) اخلاقیّت و نوآوری ۲۶
- د) خیم اخلاقی ۲۷
- ه) آزادی دوستی و آزادگی ۲۷
- ۳) نفی تسهیل و تسرّد در هدایت و تربیت ۲۷
- ۴) عملکرد نامناسب متولیان دین ۲۸
- ۵) قرار گرفتن دین در خدمت تمایلات سیاسی شخصی و گروهی ۲۹
- ۶) قرار گرفتن دین در خدمت دنیا و منافع فردی و گروهی ۳۰
- ۷) تحریف معنوی مفاهیم دینی ۳۱
- برخی پیشنهادات برای تقویت دین داری جوانان ۳۲
- فهرست منابع ۳۴
- دین گرایی و یا دین گریزی جوانان** ۳۵
- چکیده: ۳۵
- مقدمه ۳۶
- مفهوم فرهنگ ۳۹
- نظریه تحقیق ۴۰
- ابعاد فرهنگ غرب ۴۱
- ابعاد فرهنگ ایرانی ۴۳
- فرهنگ ایران و فرهنگ غرب ۴۴

۴۸.....	دین داری جوانان.....
۵۱.....	نمونه مورد مطالعه.....
۵۲.....	یافته های پژوهش.....
۵۴.....	جمع بندی و نتیجه گیری.....
۵۶.....	پرسش و پاسخ.....
۶۱.....	فهرست منابع.....
۶۲.....	تبیین نظری تمایلات دینی جوانان و نوجوانان.....
۶۲.....	چکیده:.....
۶۳.....	بیان مسأله.....
۶۳.....	تعریف جامعه شناختی دین.....
۶۴.....	۱) نظریه کارکرد گرایان.....
۶۴.....	۱-۱) چسب اجتماعی.....
۶۴.....	۲-۱) کنترل اجتماعی.....
۶۵.....	۳-۱) انسجام اجتماعی.....
۶۵.....	۲) نظریه مارکسیسم.....
۶۸.....	۳) نظریه تفسیر گرایی.....
۶۸.....	کارکرد دین.....
۷۰.....	تعریف دین از دید قرآن و دین اسلام.....
۷۱.....	تعریف دین از دید گاه عهد عتیق.....
۷۲.....	دین گرایی.....
۷۳.....	دین گریزی.....

۷۲.....	انواع دین گریزی
۷۴.....	(۱) اعتقاد ستیز
۷۵.....	(۲) نودینی یا دین گرایی جدید
۷۷.....	پیامدهای فردی و اجتماعی دین گریزی
۷۹.....	پرسش و پاسخ
۸۷.....	سنخ شناسی انواع دین داری مقدمه‌ای بر تحلیل جامعه‌شناختی
۸۷.....	چکیده
۸۸.....	مقدمه
۹۲.....	(۱-۲) انواع دین داری مبتنی بر تطور تاریخی ادیان
۱۰۷.....	(۲-۲) تقسیم‌بندی مبتنی بر دین داری رسمی / غیررسمی
۱۱۹.....	(۳-۲) دین داری مبتنی بر پایگاه و طبقه اجتماعی
۱۲۵.....	(۴-۲) انواع دین داری مبتنی بر نگاه به دنیا
۱۲۷.....	(۵-۲) دین داری مبتنی بر دین اصیل / تحریف شده
۱۳۱.....	(۶-۲) تقسیم‌بندی دین داری مبتنی بر محوریت ایمان
۱۳۲.....	(۷-۲) انواع دین داری مبتنی بر تحولات احیای دینی
۱۳۳.....	(۸-۲) انواع دین داری مبتنی بر راه‌های مختلف
۱۳۵.....	(۹-۲) دین داری عالمانه / دین داری عامیانه
۱۳۸.....	(۱۰-۲) اصناف دین داری (مبتنی بر تسلط یکی از ابعاد دین)
۱۴۳.....	(۱۱-۲) جمع‌بندی انواع دین داری
۱۴۹.....	پرسش و پاسخ
۱۵۶.....	فهرست منابع

جامعه قدسی و اکنشی و تخریب قلمروی دینی	۱۶۱
آسیب‌شناسی امر به معروف و نهی از منکر در ایران پس از انقلاب اسلامی	۱۶۱
چکیده:	۱۶۱
طرح مسأله	۱۶۳
چارچوب نظری	۱۶۴
واکنش حافظان و حاملان طرح قدسی جامعه در برابر طرح‌های بدیل	۱۷۳
بینش مسلط درباره امر به معروف و نهی از منکر در جمهوری اسلامی	۱۷۹
نتایج بینش مسلط درباره امر به معروف و نهی از منکر	۱۸۷
۱) دولتی ساختن دین	۱۸۷
۱-۱) نظارت دولت بر قلمرو دینی جایگزین نظارت مردمی	۱۹۰
۱-۲) معضل نسبت "خشونت" و "امر به معروف و نهی از منکر"	۱۹۲
۱-۳) استفاده صرفاً سیاسی از آموزه امر به معروف و نهی از منکر	۱۹۸
۱-۴) بی‌اعتنایی مردم به امور دینی نتیجه تخریب قلمرو دینی	۱۹۸
۱-۵) ارزیابی منفی مقامات مسئول نسبت به وضعیت امر به معروف و نهی از منکر	۲۰۰
۱-۶) افزایش هزینه‌های دفاع از زیست دینی	۲۰۰
۱-۷) نادیده گرفتن تکثر اجتماعی و چندگانگی نظام‌های ارزشی	۲۰۱
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۲۰۵
پی‌نوشت	۲۰۷
پرسش و پاسخ	۲۲۷
فهرست منابع	۲۳۸

۲۳۹	مبانی نظری و مفهومی آسیب‌شناسی تبلیغ دینی در میان نوجوانان و جوانان.....
۲۴۱	مقدمه.....
۲۴۳	طرح مسئله.....
۲۴۶	مبانی مفهومی و چارچوب نظری.....
۲۴۷	۱. ارتباط:.....
۲۴۷	۲. تبلیغ:.....
۲۴۸	* تبلیغ از نظر قرآن:.....
۲۴۹	* انواع روش‌های تبلیغ.....
۲۵۰	* ابزارهای تبلیغ.....
۲۵۱	۱. دین.....
۲۵۲	ساختار کلان طرح منطق دین.....
۲۵۲	(۱) مبادی و کلیات.....
۲۵۲	(۲) فصول اصلی دانش منطق فهم دین.....
۲۵۳	کارکردهای دین.....
۲۵۵	۲. تعریف تبلیغ دینی.....
۲۵۵	۳. آسیب‌شناسی تبلیغ دینی.....
۲۵۶	ویژگی‌های آسیب‌زایی ساختار اجتماعی.....
۲۵۸	ویژگی‌های آسیب‌زایی شرایط اجتماعی.....
۲۵۹	ویژگی‌های آسیب‌زایی رفتارهای تبلیغ دینی در فرآیند ارتباط.....
۲۶۸	آسیب‌های وارده به روابط فرستنده- گیرنده.....
۲۷۱	محتوای پیام.....

۲۷۵	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۲۷۷	آسیب‌های تبلیغ دینی در بُعد واکنش‌های نگرشی (عاطفی احساسی):
۲۷۸	آسیب‌های تبلیغ دینی در سطح واکنش‌های شناختی:
۲۷۹	پرسش و پاسخ
۲۸۲	فهرست منابع
۲۸۵	گریز از کدام دین؟!:
۲۸۵	چکیده:
۲۸۶	پیش در آمد:
۲۸۶	حکیمان حاکم
۲۸۸	تغییر موقعیت عالمان دینی
۲۸۸	آزمونی سترگ
۲۹۰	کدام دین؟!:
۲۹۱	یک نکته
۲۹۳	ایران اسلامی و گریز از دین؟!:
۲۹۵	ملاک سنجش و گزینش تعاریف دینی
۲۹۷	انقلاب اسلامی از شعار تا اجرا
۲۹۸	افزایش سن ازدواج
۳۰۰	منع تدبیر در قرآن
۳۰۲	غلو در شأن ائمه اطهار (علیهم السلام)
۳۰۲	«موسیقی» پس از ۳۰ سال، همچنان در جایگاه متهم
۳۰۵	این رشته سر دراز دارد

- ۳۰۶ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- ۳۰۷ آسیب‌شناسی تاریخی دین‌داری
- ۳۰۷ چکیده:
- ۳۰۸ مقدمه
- ۳۰۹ نقش دین در تحولات
- ۳۱۲ نابسامانی‌های اجتماعی و فرهنگی در ایران
- ۳۲۱ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
- ۳۲۳ فهرست منابع
- ۳۲۵ تمایلات دینی و ارتباطات جنسی در جامعه کنونی
- ۳۲۵ چکیده
- ۳۲۶ مقدمه
- ۳۲۷ پیوند حجاب و غریزه جنسی

سخن پژوهشگر

مسأله هویت ملی دینی به یکی از موضوع‌های مهم در مطالعات علوم اجتماعی تبدیل شده است. در ایران سه دیدگاه مهم در این باره شکل گرفته است، نخست آنان که توجه ویژه به ملت، ناسیونالیسم، قومیت و دین دارند که بیشتر از دانشمندان اروپایی همچون ارنست گلنر و بندیکت آندرسون تأثیر پذیرند، دیدگاه دوم نگاهی مدرن به هویت ملی - دینی دارند که ناشی از گفتمانهای پست مدرنیسم است. در این نظریه، تمایل به نفی هویت دینی - ملی برای ایرانیان است و به جای هویت‌های گوناگون، «تفاوت را» مطرح می‌کنند، دسته سوم بحث گسترش جهانی شدن را مطرح کرده و بر این اعتقادند که مرزها و نقش دولتها فرسایش پیدا کرده و در روند گسترش فرآیند جهانی شدن، با از میان رفتن مرزها، هویت ملی - دینی کمرنگ می‌شود. لیکن با نگاه ویژه به بافت جمعیتی ایران درمی‌یابیم، جوانی جمعیت در جامعه در حال توسعه ایران یکی از مسائل اجتماعی به حساب می‌آید؛ ایران به لحاظ جمعیت از جمله جوان‌ترین کشورها است. مسائل نوین جوانان در ایران، از دهه ۱۳۴۰ شمسی شروع شده است و تابعی از رشد شهرنشینی در این کشور می‌باشد. در این میان، یکی از مسائل مورد بحث درباره هویت ملی دینی جوانان و

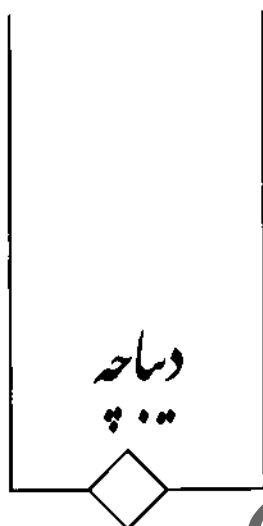
نوجوانان کشور، تحول ارزشهای مذهبی در دهه‌های اخیر است. انقلاب اسلامی تحولی بیشتر فرهنگی برای ارتقاء شاخصهای فرهنگی بوده و کاهش آسیب‌پذیری‌های دینی و ارزشی از اهداف این انقلاب بشمار می‌رود. بنظر می‌رسد، ارزشهای مذهبی در بین جوانان و نوجوانان کشور تحول پیدا کرده و با توجه به این واقعیت‌ها سلسله نشستهایی با اهداف زیر به اجرا در آمد.

- * شناخت میزان تمایلات دینی جوانان و نوجوانان.
- * شناخت دین‌گزینی بعنوان یک مسأله اجتماعی.
- * آسیب‌شناسی امر به معروف و نهی از منکر در ایران پس از انقلاب
- * شناخت مبانی نظری آسیب‌شناسی تبلیغ دینی در میان نوجوانان و جوانان
- * گونه‌شناسی انواع دین‌داری
- * پیشنهادهای نظری و راهکار عملی برای کمک به سیاست‌گزاران و برنامه‌ریزان فرهنگی کشور از طریق هم‌اندیشی با صاحب‌نظران در قالب نشستهای تخصصی.
- * تولید فکر در این حوزه

در پایان لازم است از استادان، سخنرانان و مؤلفان محترم مقالات که از اجرائی شدن هم‌اندیشی حمایت نموده و دعوت موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو و پژوهشکده باقرالعلوم (ع) برای ایراد سخنرانی و نگارش مقاله تحقیقی را پذیرفتند، سپاسگزاری شود. علاوه بر آن مراتب سپاس خود را از کلیه اساتید، پژوهشگران و دانشجویان عزیزی که برای شرکت در نشستها قبول زحمت نمودند و از همکاران ارجمند در پژوهشکده باقرالعلوم (ع) و موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو که با پیگیری فراوان امکان تشکیل این نشستها و آماده شدن نشر آن را فراهم کرده‌اند، اعلام می‌کنیم.

پژوهشکده باقرالعلوم (ع)

موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو



جوانی جمعیت در جوامع در حال توسعه یکی از مسائل اجتماعی به حساب می‌آید؛ هر چند برای جوامع سنتی بعنوان مسأله تلقی نمی‌شود. ایران به لحاظ جمعیت از جمله جوان‌ترین کشورها است و درصد زیادی از جمعیت آن زیر ۱۴ سال قرار دارند. مسائل نوین جوانان در ایران، از سال ۱۳۴۰ شمسی شروع شده است و تابعی از رشد شهرنشینی در این کشور می‌باشد. در این میان، یکی از مسائل مورد بحث درباره جوانان و نوجوانان کشور، تحول ارزش‌های مذهبی در دهه‌های اخیر است. انقلاب اسلامی تحولی بیشتر فرهنگی برای ارتقاء شاخص‌های فرهنگ بود کاهش آسیب‌پذیری‌های دینی و ارزشی از اهداف این انقلاب بشمار می‌رود. بنظر می‌رسد، ارزش‌های مذهبی در بین جوانان و نوجوانان کشور تحول پیدا کرده و یا از نوع دیگر شده است. با توجه به این واقعیت سلسله نشست‌هایی با اهداف زیر به اجرا در آمد.

- * شناخت میزان تمایلات دینی جوانان و نوجوانان.
- * شناخت بیشتر و دقیق‌تر واقعیت دین‌گریزی.
- * شناخت دین‌گریزی بعنوان یک مسأله اجتماعی.
- * گفتگو درباره دین‌گریزی و گردآوری و انتشار ادبیات موضوع.

* تولید فکر در این حوزه

* پیشنهاد های نظری و راهکار عملی برای کمک به سیاست گذاران و برنامه ریزان فرهنگی کشور از طریق هم اندیشی با صاحب نظران در قالب نشست های تخصصی.

در پایان لازم است از استادان، سخنرانان و مؤلفان محترم مقالات که از اجرائی شدن هم اندیشی حمایت نموده و دعوت موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو و پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام برای ایراد سخنرانی و نگارش مقاله تحقیقی را پذیرفتند، سپاسگزاری شود. علاوه بر آن مراتب سپاس خود را از کلیه اساتید، پژوهشگران و دانشجویان عزیزی که برای شرکت در نشست ها تقبل زحمت نمودند و از همکاران ارجمند در پژوهشکده باقرالعلوم و موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو که با پیگیری فراوان امکان تشکیل این نشست ها و آماده شدن برای نشر را فراهم کرده اند، اعلام می کنیم.

موسسه تحقیقات اجتماعی کندوکاو

پژوهشکده علمی کاربردی باقرالعلوم